



T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 2622
Tarih : 16.06.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 10.06.2019 15:21
Sayı: -120.10-E.00000483547



E.00000483547

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Şanlıurfa'nın Halfeti ve Bozova ilçelerinde düzenlenen ev baskınlarında, aralarında çocukların ve kadınların da olduğu 51 kişi gözaltına alınmış olup gözaltına alınanların ağır kötü muamele ve işkenceye maruz kaldıkları olayın araştırılması amacı ile Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırılması açılmasını arz ve talep ederiz. 10.06.2019


Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Şanlıurfa'nın Halfeti ve Bozova ilçelerinde düzenlenen ev baskınlarında, aralarında çocukların ve kadınların da olduğu 51 kişi gözaltına alınmış olup Urfa Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesi'ne götürülerek burada ağır işkence ve kötü muameleye maruz kalmışlardır. Bahse konu olay ilk önce 19 kişinin yere yatırılmış kelepçeli görüntüleri ile kamuoyu gündemine yansımış, ardından partimiz tarafından bir heyet de yerinde incelemelerde bulunmuştur. Kötü muamele ve işkence hadisesine ilişkin ayrıntılar ise avukatların gözaltına alınanlar ile yapmış oldukları görüşmeler neticesinde ortaya çıkmıştır. Ağır dayak, darp, elektrik verme, kadınlara yönelik cinsel işkence yöntemlerinin uygulandığı, sinkafli ağır küfür ve hakaretlerin söz konusu olduğu, yaşlı ve hastalara ilaç dahi verilmediği Şanlıurfa Barosu tarafından hazırlanan raporda tüm açıklığı ile yer almakta olup konunun parlamento çatısı altında incelenmesi aciliyet ve gereklilik arz etmektedir.

GEREKÇE

Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesine bağlı Dergili köyünde, 18 Mayıs Cumartesi günü meydana gelen çatışmada, bir özel harekât komiser yardımcısı ile örgüt üyesi olduğu iddia edilen iki kişi yaşamını yitirmiş, iki polisi memuru da yaralanmıştır. Bu olayın akabinde Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesi ekipleri, Halfeti ve Bozova ilçelerinde ev baskınları düzenlemiş ve düzenlenen ev baskınlarında, aralarında çocukların ve kadınların da olduğu 51 kişi gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınanlar Urfa



E.00000483547

Emniyet Müdürlüğü TEM Şubesi'ne götürülmüş ve burada ağır iş kötü muameleye maruz kalmıştır. Gözaltına alınan kişilerin gözaltına alınması sırasında ve gözaltı merkezlerinde işkence ve kötü muameleye uğradıkları iddiası üzerine Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan yazılı açıklamada "Soruşturma kapsamında 'terör örgütü üyeliği' ve 'örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme' suçlarından 47 şüphelinin ardından ise 4 kişi daha gözaltına alınmış olup toplamda 51 kişinin gözaltına alındığı belirtilerek işkence iddialarına ilişkin olarak; "Şüphelilerin yakalanması ve gözaltına alınmaları ile birlikte yürütülen adli süreç usul ve yasalara uygun şekilde yürütülmektedir. Bazı internet haber sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında şüphelilerin işkence gördüklerine ilişkin iddiaların yer aldığı haber ve paylaşımlar Cumhuriyet Başsavcılığımızca usulü dairesinde titizlikle takip edilmekte ve incelenmektedir. İhtiyaç duyulması halinde inceleme ve soruşturma süreçlerinden ayrıca bilgilendirme yapılacaktır." şeklinde bir bilgilendirme yapılmıştır.

Bu açıklamanın ardından, savcılığın talebi üzerine alınan 24 saat avukat görüşme yasağı kararı kaldırılmış ve avukatlar, bazıları doğrudan kendi müvekkilleri bazıları ise atanan zorunlu müdafilik kapsamında gözaltına alınanlarla görüşme sağlamıştır. Şanlıurfa Barosu üyesi olan avukatların gözaltında tutulan müvekkilleri ile görüşme yapma talepleri ise hukuka aykırı bir şekilde sınırlandırılmış ve bir avukat birden fazla müvekkili olmasına rağmen sadece bir müvekkili ile o da polis nezaretinde olmak üzere ve kısıtlı bir süre için görüştürülebilmıştır. Nitekim avukatlar yapmış oldukları görüşme neticesinde, gözaltında bulunanların yara bere içinde olduğunu, bazılarının üzerinde ameliyat elbisesi benzeri kıyafetler olduğunu, işkence izlerinin gözle görünür durumda olduğunu ve durumun aktarılanlardan çok daha vahim olduğunu kamuoyuna açıklamışlardır. Şanlıurfa Barosu ve İnsan Hakları Derneği avukatları olaya müdahil olup gözaltına alınan yurttaşlara işkence edildiğini tutanak, beyan ve fotoğraflarla doğrulamışlardır. Akabinde ise Şanlıurfa Barosu ve İHD söz konusu insanlık dışı işkence uygulamalarına yönelik savcılığa suç duyurusunda bulunmuştur.

Şanlıurfa Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanan raporda yer alan hususlar ise özetle;

"□ Şanlıurfa Barosu İnsan Hakları Merkezimize yapılan toplam 51 mağdur/mağdur yakını başvurusu üzerine heyetimizin yaptığı birebir görüşme, adli raporlar, ayrıntılı anlatımlar, gözlem ve incelemeler; gözaltına alınan şahısların işkence ve kötü muameleye maruz kaldıklarını doğrulamaktadır.

□ Gözaltı süresi uzatımı sebebiyle 25.05.2019 tarihinde Şanlıurfa Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliğine getirilen mağdurların fiziki durumlarında işkence ve kötü muameleye maruz kaldıkları Sulh Ceza Hakimliği tarafından da gözlemlenmiş olup bu durum zapta geçirilmiştir.

□ Mağdurların gözaltına alınış esnasında mukavemet göstermemiş olmalarına rağmen gerek kendi ikametlerinde gerekse de Halfeti ve Bozova Jandarma Karakollarında elleri arkadan bağlanarak yüzüstü yatırılıp görevli emniyet personelleri tarafından toplu şekilde kötü muameleye maruz bırakılmıştır. Bu muamele saatlerce sürmüştür. Söz konusu karakollardaki 32 güvenlik kamera kayıtları ve mağdurların ikamet adresleri aranırken çekilen görüntüler incelenirse bu durum açıkça görülecektir.

□ Olay anında yapılan baskınlarda evlere zarar verildiğini tespit etmiş bulunmaktayız.

□ Mağdur avukatları gözaltında bulunan müvekkilleri ile yasaya uygun şekilde



E.00000483547

görüştürülmemişlerdir. Avukat ile müvekkili arasında vekalet gerekmeksizin görüşme yapılabiliyor iken görüşmeye giden avukatlara vekalet olması gerektiği dayatılmıştır. Mağdurların gözaltına alındığı ilk günlerde avukatlar müvekkilleri ile hiç kimsenin duymayacağı şekilde görüşmeleri gerekirken ancak bir polis nezaretinde ve Türkçe dilinde görüşme yapabilecekleri aksi takdirde görüştürülmedikleri tespit edilmiştir. İfadeler alınmadan önce menfaat çatışmasının varlığı söz konusu değilken bir avukatın yalnızca bir kişi ile görüşmesi avukatlara dayatılmıştır. Bu durumun bizlerde resmi ifade işleminden önce yasak usullerle sorgu ve mülakat yapıldığı kanaatinde olmamıza neden olmuştur.

□ Heyetimizle görüşmeyi reddeden soruşturmayı yürüten savcının hukuka uygun olarak süreci yönetemediğinin kanaatindeyiz. Yasaya açıkça aykırı durumlarda hukuki refleks gösteren avukatların bile savcılık tarafından soruşturma açmakla tehdit edildiği ve yasal taleplerin yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

□ Soruşturmanın başından sonuna kadar gerek savcılık tarafından gerekse de emrindeki kolluk birimlerince avukatlara yönelik olumsuz tutumlarıyla yasaya uygun bir şekilde mesleklerini icra etmek isteyen avukatlar engellenerek şüphelilerin adil yargılanma ve savunma hakkı ihlal edilmiştir.

□ Savcılık ve Sorgu hakimliğine çıkartılırken bir kısım sorgularda ellerinin bağırsız olması gereken şüphelilerin elleri hakim ve savcı karşısında çözülmemiş olup ters kelepçe ile ifade ve sorgu işlemleri yapılmıştır.

□ Dosya müdafilerince soruşturma esnasında tespit edilen bir çok usulsüzlük ve kötü muamele işlemleri ile ilgili yapılan yazılı başvuruların dahi dikkate alınmadığı ve kollukça yapılan bir çok usulsüzlüğe göz yumulduğu tespit edilmiştir.

□ Bir kısım sorgu tutanaklarına da yansıdığı üzere gözaltı uzatma ve değerlendirme duruşmalarının avukatların yokluğunda yapıldığı.

□ Gözaltı süresince şüphelilere hekim kontrolü yapılması gerekirken hekimin Şanlıurfa Terörle Mücadele şubesine gelip tıbbi usullere uygun muayene yapmadan darp ve cebir izi olmadığına ilişkin rapor verildiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde mağdurların hastanelere götürüldükleri zaman da muayenelerin usulüne, mevzuata ve yasal zorunluluklara uygun bir şekilde yapılmadan geri getirildikleri tespit edilmiştir.

□ Tüm mağdur beyanlarında geçtiği üzere Şanlıurfa Terörle Mücadele şubesinin 2. Katında arşiv benzeri,iki yanında dosyanın olduğu bir koridordan geçip ulaşılan odanın içerisinde bir takım kişilerin olduğu ve bu kişilerin mağdurlara işkence yaptığı anlaşılmıştır.

□ Mağdurların bazılarının gözaltında bulundukları süre boyunca sistematik işkenceye maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Dosya şüphelisi olarak gözaltına alınan bir çok mağdurun ise cinsel işkenceye maruz kaldığı anlaşılmıştır.

□ Tüm mağdurların gözaltında kaldıkları süre boyunca hakarete uğradıkları ve ağır bir psikolojik baskı altında oldukları kanaatine ulaşılmıştır.

□ Soruşturma esnasındaki tüm işlemlerin hem doktor muayenelerinin ve hem de ifade ve sorgu işlemlerinin kolluk refakati ile gerçekleştirilerek şüpheli mağdurlar üzerindeki baskının, kanuna aykırılıkların varlığı ve bu usulsüzlüklerin de sistematikleştiği tespit edilmiştir.

□ Gözaltına alınan çocuklara Yüksek Yarar İlkesi çerçevesinde yaklaşılmaması gerekirken soruşturma savcısının tavrı, kolluk personelinin tutumu ve çocukların ailelerinin içinde bulunduğu durumlara şahit olmaları sebebiyle adeta istenerek çocuklar üzerinde travma yaratıldığı tespit edilmiştir.



E.00000483547

□ *İşkence ve kötü muameleye uğrayanlar bu muamelenin anlatıldığı konusunda görevli bazı polislerce tehdit edildikleri anlaşılmıştır.*

□ *Olayın yaşandığı yerde halen güvenlik tedbirlerinin olduğu ve bu durum orada yaşayan insanlar üzerinde bir korku ve endişe yarattığı gözlemleri merkezimizce yapılmıştır.*

□ *Zaman zaman sorgu hâkimliğine çıkarılan mağdurların ve avukatlarının işkence beyanları ve buna ilişkin sorgu hâkimliğine işkenceyi anlatmaları bazı hakimler tarafından engellenmiştir.” şeklindedir.*

Nitekim Şanlıurfa'da yaşananların hukuk ile ilintisinin olmadığı açıktır. Bu yaşananlar ve yaşatılanların ise olayın mağdurlarını doğrudan etkilemiş olsa da yansıyan tablonun tüm ülkedeki yurttaşların hukuk güvenliğini sorgular hale gelmesinde ve vicdanlarda ağır bir yara açmış olduğu hususunda şüphe bulunmamaktadır.

Kaldı ki olaydan iki gün sonra; gözaltına alınanlardan 19'unun, Yaylak Jandarma Karakolu bahçesinde elleri arkadan kelepçelenerek yüz üstü yere yatırılmış vaziyette çekilmiş fotoğrafları basına yansımıştır. Başlı başına bu durum dahi gözaltına alınarak işkence uygulanan sivillere yönelik geliştirilen bu uygulamaların sahiplenildiği izlenimini uyandırmaktadır. İnsanların sokak ortasında kelepçeli bir şekilde yere yatırılmış olduğu ve başlarında elinde silahla bekleyen kolluğun bulunduğu bu fotoğrafların halka yönelik açık bir tehdit ve mesaj içerdiği ne yazık ki kuşku götürmemektedir.

Ş.Urfa Barosu ile İnsan Hakları Derneği'nin tüm bu olaylara üzerine bulunduğu suç duyurusunun akabinde, Ş.Urfa Cumhuriyet Başsavcılığı işkence iddialarıyla ilgili soruşturma başlatmış olsa da etkili bir soruşturma yürütülmediği avukatlarca ifade edilmektedir. Bu iddiayı doğrulayan husus ise, hâlihazırda gözaltında tutulan 28 kişinin olduğu ve işkence gördüğünü beyan eden bu kişilerin, işkence izlerin kaybolmaması için acilen Adli Tıp Kurumuna sevk edilmesi gerekirken sevk işlemlerinin henüz yapılmadığıdır. Hala adli tıpa sevk gerçekleştirilmemiş olması izlerin ve dolayısıyla delillerin kaybolması riskini barındırmaktadır.

Bununla beraber, 25 Mayıs Cumartesi günü Ş.Urfa Sulh Ceza Hâkimliğine çıkarılan şüphelileri hâkimin de görmesi üzerine hepsinde işkence izi olduğu hâkim tarafından kendi gözlemi olarak duruşma zaptına geçirilmiştir. Söz konusu olayla ilgili tüm bilgi ve belgeler adli mercilerde mevcut olup işkenceye dair iddialar mahkeme zabıtlarına ve hastane raporlarına da yansımıştır.

Halfeti ve Bozova'da gerçekleşen işkence hadisesinin travmatik bir diğer yanı ise kadınların maruz bırakıldıkları taciz yöntemleridir. Nitekim çok zor da olsa mağdurlar bu konuda yaşadıklarını ifade etmiş olup, kısıtlı anlatımları dahi işkence ve tacizin boyutlarını aktarmaya yetmiştir. Kadınlara yönelik, o..., k..., s..., a...na k. Şeklindeki ağır küfürlerin yanı sıra çırılçıplak soyulmaları, cinsel hakaret ve küfürlere maruz bırakılmalarının yanı sıra göğüslerinden elektrik verilmesi kabul edilemez, insan onuru ile bağdaşmayan yöntemlerdir. Görevi cinsel suçları önlemek olan kolluğun bizzat bu yöntemlerle işkence yapması olayın vahametini özetler niteliktedir.

Şanlıurfa'da yaşanan işkence hadisesi ile ilgili olarak avukatlar ve serbest bırakılanların anlatımları, tutulan raporlar ve fotoğraf karelerine yansıyan görüntüler; gözaltına alınan sivillere işkence uygulandığını açıkça ortaya koymaktadır. Konuyla ilgili olarak yürütülen soruşturmaya; Adıyaman, Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Dersim, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak ve Van Baroları müdahil olmuş ve işkenceyi yapanların yargı önüne çıkarılması için 'her türlü hukuki girişimde' bulunulacaklarını beyan etmişlerdir.



E.00000483547

Bu olaya ek bir gelişme ise, gözaltı ve işkencelerin gerçekleşmesinin 3 saat sonra Suruç'ta Aligor Mahallesi'nde sabah saatlerinde polis kontrol noktasında geçmekte olan mevsimlik tarım işçilerini taşıyan minibüs polisler tarafından otomatik silahlarla taranmış olması hadidesidir. Minibüsün şoförü işçi olduklarını söylemesine rağmen polisler aracı taramış ve 6 işçi ateşli silahla yaralanmıştır. Polislerin olayla ilgili işçilere "şehidimiz var moralimiz bozuk idare edin" şeklinde beyanda bulunduğu ve olayın üzerini örtme gayreti içinde oldukları tanık anlatımları ile de sabittir.

Netice itibarıyla gözültüne alınan 51 kişiye ağır işkence uygulandığı ve bu olayla bağlantılı başka hadiselerin de Şanlıurfa ili genelinde söz konusu olduğu açıktır. Kişilerden beyan almak ve yürütülen soruşturmaya dair bilgi almak amacı ile ifade alınması hukuki bir işlemdir. Ancak burada kişilerin gözültüne alınma biçimlerinden başlamak suretiyle bir soruşturma kapsamında ifade almak değil, halkı cezalandırmak şeklinde bir yöntem geliştirildiği bu görüntüler ve anlatımlar karşısında tüm kamuoyunun malumudur. Ağır darp ve cinsel işkence yöntemlerinin evrensel hukukta yeri yoktur ve bu uygulamalar suç teşkil etmektedir. İnsan Hakları Bildirgesi'nde belirtildiği üzere, işkence evrensel olarak çok ciddi bir insan hakları ihlali olarak tanımlanmakta ve değerlendirilmektedir. Üçüncü ve Dördüncü Cenevre Sözleşmelerini imzalayan devletler, silahlı çatışma durumlarında korunan insanlara işkence yapmayacağını beyan eder ve Birleşmiş Milletler'in İşkenceye Karşı Sözleşme'sini imzalayanlar hiç kimseye cezalandırmak, itiraf ya da bilgi almak, onlara ya da üçüncü şahıslara baskı yapmak amacıyla kasten acı ve ıstırap çektirmeyeceğine söz verir. Ancak Uluslararası Af Örgütü'nün verilerine göre içerisinde Türkiye Cumhuriyeti'nin de bulunduğu 141 ülkede sistematik işkencenin varlığı tespit edilmiş bulunmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 5.maddesi ve Kişisel Ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 7. Maddesi, hiç kimsenin işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muameleye veya cezaya maruz bırakılmayacağı öngörmektedir. Ayrıca Türkiye'nin de imzasının bulunduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinde; "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı cezâ veya işlemlere tâbi tutulamaz." düzenlemesine yer verilmiştir. Türk Ceza Kanunu 94.madde de ise kamu görevlileri tarafından bireylere karşı işlediği sistematik, belirli bir süreyi kapsayan, insan onuruyla bağdaşmayan davranışlar işkence suçu olarak kabul edilmektedir.

Halfeti ve Bozova'da yaşananlar ağır insan hakkı ihlali teşkil etmekte olup konunun parlamento çatısı altında incelenmesi; işkenceye karşı alınacak önlem ve gösterilecek tutumun belirlenmesi açısından elzemdir. İktidar partisinin ana söylemlerinden olan "işkenceye sıfır tolerans" ifadesi ile çelişen ve insan hakları açısından suç teşkil eden Halfeti ve Bozova'da yaşananlar için bir komisyon kurulması aynı zamanda işkencenin önlenmesi açısından da önemli bir adım olacaktır.



E.00000483547

1	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	
3	HABİP EKSİK	İĞDIR	
4	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	
5	OYA ERSOY	İSTANBUL	
6	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
7	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
8			
9	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
10	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
11	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
12	AHMET ŞIK	İSTANBUL	
13	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
14	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
15	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
18	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
19	PERO DUNDAR	MARDİN	
20	RIDVAN TURAN	MERSİN	